

INSTALACIJA LJUBEZNI – Branko Jordan in Bernarda Oman sta poljub inštalirala med lipicance.

Milošev šov

PETER KOLŠEK

Instalacija ljubezni
režija Maja Weiss
producent Bela film
ljubljski kino Vič
98 minut

film

Zoran Hočevar, pisatelj, ki zna gledati Slovencem pod kariraste srajce, in Maja Weiss, režiserka, ki je že pokazala svojo drznost, sta skupaj napisala že scenarij za njen prvi celovečerec. Film Varuh meje ni imel največje sreče, imel pa je atraktivno temo, ki so jo opazili tudi na tujem. Zdaj sta znova združila moči za Instalacijo ljubezni, film, ki za razliko od prvega ne stavi na iracionalnost, ampak na popolno racionalnost. Dosežek je precej nad prvim filmom.

Instalacija ljubezni je komedija, ki se ji smejemo šele na koncu. Čemu se razglaša za »romantično dramo«, ni povsem jasno, razen če vzamemo takšno žanrsko opredelitev za del manipulativne strategije, za katero v filmu ves čas gre. A tudi to, da je komedija, je popolnoma jasno šele nekje proti sredini. Film je namreč obložen z razmeroma zapleteno narativno strukturo, odlikuje ga umetelna kompozicija, ki jo gradijo kratke, naglo menjajoče se sekvence. Montaža (delo Petra Braatzja) je tukaj prva formativna zapoved. Osnovni princip, zapisan že v naslovu, pa je instalacija, torej nekaj, kar je postavljeno v prostor, da bi ga zaseglo s svojo vsiljivo logiko intervencije in spremenilo njegova naravna razmerja. Prostor je tu pač

ljubezen – kot tista mehka stvar, ki pri slehernem gnetenju (manipuliranju) omogoči že nekakšen splošno zanimiv učinek.

Izhodišče je torej konceptualno. Ampak brez skrbi, film ne nadleguje s konceptualizmom. Ne gre mu za premišljevanje o umetnosti (čeprav se, ironično, prav s tem začne), ampak je takšno premišljevanje del komedijskega gradiva. Ko »svetovno znani« likovnik Miloš (z držo pomilovanja vrednega svečenika moderne umetnosti ga je odigral Igor Samobor) zastavi svoj projekt »instalacije ljubezni«, s katerim poskuša – videoumetnosti na ljubo – zmanipulirati ljubezenska pričakovanja kolegice, za katero sta bila v študentskih letih par (Bernarda Oman je v vlogi iz naftalina potegnjene ljubimke Mojce čisto spodobna filmska igralka, nanjo bi se bilo treba še kdaj spomniti), se izkaže, da je veliki manipulator (in v umetniškem smislu blefer) pravzaprav najbolj zmanipuliran. Do konca je mislil, da vodi igro, ampak igra je vodila njega! Kdo v resnici vleče niti realnosti, ni čisto jasno – razen seveda, da jih vlečeta Zoran Hočevar in Maja Weiss.

Zdaj je menda že jasno: Instalacija ljubezni je parafraza resničnostnih šovov, ki so jih zmeraj bolj polne tudi naše televizije. Če je Trumanov šov, film Petra Weira iz leta 1998, pokazal, kako nasilju medijske manipulacije ni mogoče pobeigniti niti za ceno lastnega življenja, je Instalacija ljubezni v

tej osnovni težnji po razkrivanju manipulativnih mehanizmov veliko manj radikalna. Pravzaprav zanj to sploh ni (več) vprašanje, medijsko interpolacijo v življenje ima za izvršeno dejstvo, najpomembnejše za ta film je, da učinke prestopanja realnosti (iz resničnosti v film in nazaj) uporabi za »spoznanje«, da resnične resničnosti pravzaprav sploh ni, saj junakom na koncu, ko se pospešeno odločijo različne plasti resničnosti, ni več povsem jasno, v kateri realnosti so. Razblinilo se je sleherno trdno oprijemališče, kar je ostalo, pa je nekakšen (no, ne prehud) komični učinek, ki izvira iz razlike med pričakovano in pravo realnostjo. Milošev šov je postal vsesplošni šov, v katerem se najmanj znajde režiserka primarnega šova (odlična vloga Dese Muck).

Racionalni mehanizem te »inštalacije« teče hitro, stopnjevano in natančno. V tej svoji brezhibnosti je film morda nekoliko pust, pretirano formalističen, kljub silnemu naletu dogodkov, likov in njihovih navzkrižnih razmerij. Ne glede na takšno dogajalno gnečo, je mogoče razbrati jasne aluzije na specifično slovensko sodobnost: bolj bedo kot blišč nekakšnega slovenskega jet-seta, njegovo patološko nagljenost h kiču, hohštaplersko produkcijo in recepcijo sodobne umetnosti. To je film, ki ne igra na tranzicijsko, domačijsko ali žanrsko karto, igra na pohlep srednjega sloja po prestižu in tam bo igro, če jo bo, tudi dobil.